

Nemzeti Társalkodó

Augustus 25dik napján 1835.

Egy vonás Canovának életéből.

A' híres szobrász Canova tanulását Rómában a' rézmetsző Volpatti házánál kezdte. Bátortalan és ügyetlen ifiu ember letére, nem kevésbé szorongatva érzette magát jövődő mesteréhez beléptekor, 's az épen foglalatoskodó Volpattinak elfogadására sem igen táguhlata félenksége. „Várákózz csak, monda ez, mingyárt beszéllek veled.“ — Az alatt Canova a' szobában lévő különbféle tárgyakat szemlélgeté, melyek közt mind az által egy ifiu leány előtte legérdekesb vala, ki épen a' rajzoló művész előtt ült, vagy is inkább állott, egyik lábával előlépve, 's fejét félig hátra fordítva; az álarcz és a' törött pálcza kezében, Thaliát mutatá benne; 's valóban a' csintalan vonás nyilt és barátságos tekintetében 's a' gyermeki vidámság egész valóján, a' derült Múzának tökéletes ideáljává alkoták a' szép hajadont. Egy egész óráig mozdulatlan maradott ezen állásban, 's titkos kárörömmel vizsgálta a' bátortalan ifiat; egész boldog életén keresztül ily sokáig egy helyzetben még talán soha

sem állott; de végre kifogya türedelméből, az álarczot és pálczát leveté, 's a' félénk Canovanak nem kis álmélatára, nyakába szökött az öreg művésznek 's így szóla: „ma már ne többet édes atyám, lelkemből megúntam Thalia lenni; 's ha csak ugyan még tovább is akarsz rajtam dolgozni, már csak egy alvó nymphea képeben ha rajzolhatsz engemet.“ Volpatti leveté ecsetjét, 's így viszánoza: „te csak ugyan akaratos egy leány vagy; de ha valóban elfáradtál, eredj 's nyugodd-ki magadat; — de várj még egy pillanatig; szeretném legalább hajadat bevégezni, míg azt más rendbe nem szeded; szólítsad Rafaelt.“

A' leány megnyitá egy ajtót, mellyen belől Canova több ifiakat láta dolgozni, 's kiáltá: „Morghen Rafael!“ — A' szólított ifiu bélépett; külsőjében semmi kitűnő nem vala egyéb egy pajkos tekintetnél, mellyet a' mester' leányára vetett; a' kép eleibe üle, 's az arany hajfürtöken tovább kezde dolgozni, míg Volpatti a' csak most érkezett-hez fordúlván, tanulásai felől beszédbe eredt vele. Volpatti nem sokára által látta Canova tehetségeit 's házához fogadta, hol ő Raffaellel, ki tanuló esztendeit már bévégezte volt, barátságos viszonyban élt, jóllehet a' két ifiu ember egymáshoz merőben hasonlatlan vala, ugyan is Rafael, érezve férfias szépségét, épen oly szabadon 's kellemesen viselte magát, a' milyen bátortalanul 's ügyetlenül Canova. Csak a' mester tudta őt

becsülni, 's gyakorta midőn tanuló társainak gúnyoló tekinteteit észre-vette, 's ugyan akkor Canova munkáiban egy egy újabb szépséget látott, így szóla hozzá: „semmin se tűnődj; ez itt élni fog, midőn a' többiek réggen elfelejtve lesznek. Volpattinak átaljában kevés volt figyelme tanítványaira, legfeljebb két vagy három órát fordított reájok naponként; de Canova 's Rafael kedvenczei voltak, 's mindenkor körülé lehettek. Megengedettett nekik az a' ritka kedvezet is, hogy néha Dominica leányának szép arcát rajzolhassák; 's valóban Rafael egykor ki is mondá, hogy őtet egyedül csak ez indítja tanulását Volpatti mellett olyan sokáig folytatni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' két fiatal embernek lehetetlen vala hosszason a' bájoló leány' körében élni, a' nélkül hogy a' pusztá csudálat' hideg érzetén kívül más indulat is ne gerjedjen kebelükben; nem sokára vetélkedők levének a' szerelemben is, mint a' dicsőség utáni törekvésben. Rafael édes szavakat suttogott a' leány' fülébe; de Canova, kiben a' becsület' és egyenesség' érzete hatalmasabb volt, az atyához folyamodott. Volpatti maga sem tudá magát elhatározni. Canovát szerette szerény és jámbor viseletiért, de azt is érzette, hogy Morghen' személye képesebb egy leánynak szívet meghódítani. „Igyekezetek szerelmét megnyerni, monda végre, mind kettőtek egyenlő érdemmel bír, 's egyenlő

szeretettel vonszódik leányomhoz. Egy versenyzést ajánlok nektek: Dominica mind a' kettőnek ülni fog, vegyétek mind a' ketten képét, 's a' ki szerencsésebb lesz azt eltalálni, megegyezésemet az nyeréndi.

A' két fiatal ember meg volt e' határozattal elégedve; Canovának szerény bizodalma vala tehetségéhez, Rafaelnek is megvoltak okai jó kimenetelt reményleni. Dominica maga részéről tisztában volt feltett szándéka felől; Erisichton' leányának kívánta magát festetni, ki hogy atyjának szegénységét könnyítse, más meg más alakot vett magára, hogy atyja mind annyiszor eladhassa. Legelőbb úgy adatott-el mint egy ifiu rableány, 's alig volt a' pénz érette lefizetve, fejr galambbá változék 's elrepüle E' feladatban csintalanság feküdt, mely Dominica' characteréhez illő vala; az ő dévaj tekintete, Erisichtonnak nyugalma 's a' vásárlónak kíváncsisága közötti ellenkezet egy módos képre gazdag anyagot szolgáltatának, melyet Rafael reménytelve szándékozott hasznára fordítani. Azonban Canovához Dominica nem volt oly kedvező. Ma Proserpinának hólnap Hébének akart festetni; 's midőn atyja végtére reá parancsolt, hogy mind a' két kérőnek szabad mezőt 's egyenlő időt adjon, annyiszor változtatá vonásait, hol vidám hol szomorú képet váltva, hol szemeit lesütve, hol ajkait beharapva, hogy a' szegény Canova kétségbe esve veté-el ecsetjét, 's azt mondá, hogy neki lehetetlen e'

Proteushoz hasonló arcot lefesteni. Probáld-meg éjszakának idején, sugá a' remény; 's Canova hallgatott e' néma biztatónak javaslatára. Egész éjjen fenült egyedül, emlékezetébe hozta vonásait azon mennyei arczatnak, melyen annyiszor andalogtak szemei; rajzola, törölt; 's magával soha meg nem elégedve, újra meg újra rajzolt, míg mive közelebb járult az eredetihez. Az alatt Dominica örvendett hadifortélyá' jó kimenetelének, a' jó Volpatti pedig, ki Canovához titkos hajlandóságot érzett, fejét rázta, 's ottan ottan mondá: „így nem haladsz, Antonio; még egyszer próbálnod kell.“

A' meghatározott napon mind a' két-tőnek képe nyilvános bírálatra kitétetett; a' két kép egy más mellett álla, sűrű fátyol alatt fedezve, míg Rómának értelmes mű-bírálói egybegyülekeztek. Végre megtelt a' terem. Canova Volpatti 's Rafael egy más mellett állottak; az utolsó teljes bizodalom' kijelentésével arczatján, mit vetélkedő társának kevésre becsülése szült benne; Canova pedig rebegés között, melyet nem egyedül csak a' dicsvágy okozott. Végre felvonatott a' fátyol; egyfelől Erisichton' leánya tűnt-elő drága öltözetben, kezét a' vásárlónak nyújtva; 's ugyan akkor, menekvése felől bizonyos lévén, egy gúnyoló tekintett vetve reá; másfelől Dominica egyszerű fejér köntösben jelent-meg, egy virágfűzért tartva kezében. Itt a' szerelmes festő ön szive' tisztaságát ruházta keze' munkájára; a'

kép a' szerénységnek utánozhatatlan kifejezésével szeméit a' földre sütötte, 's minden jelenlévők' bámulatát 's kedvelését elnyeré. Volpatti szivéhez nyomta Canova kezét 's így kiálta-fel: „te szolgáltatl igazat neki, egyedül te!“ — Az egész gyülekezet egy értelemben volt az atyjával, 's egy öreg művész ezen szavakkal dönté-el az ügyet: „Morghen rableánynak festette Volpatti leányát; Antonio pedig Istennét csinált belőlle.“

A' gyülekezet eloszlott, de midőn az atyja Canovát, mint jövendőbeli férjét, leányának bemutatá, a' leányak elsáppadtak arcza, 's szeméi könnyekkel megtelének, Antoniónak szívet fenéig sebesítvén. Azonban Dominica nem sokára lecsendesült, 's ezen pillanat után többé nem mutatá idegenségét Canovához, mivel atyját szerette, tisztelte, 's elszánta magát hogy nekie engedelmessé váljék. Egyetlen egyszer engedett sérült szíve' érzelmeinek szabad kitörést. Az egybekelést megelőző estve, a' folyason üle, Rafael reá hajolva, ki oly szív szakadton esengett ezen utolsó találkozásért, hogy a' leány erőtelen vala kérelmének ellentállani. „Csak azon ember, kinek áldozatja lész, oly faragatlan tuskó ne volna, nem búsúlnék annyira“; szóla Morghen; — „Ha te nem is szólanál épen oly kimélet nélkül felőle, visszánózá Dominica, még is elég gyaláznivaló maradna rajta. Atyám azt mondja róla, hogy derék művész; bár kevesebbé volna az, 's inkább hasonlítana hozzád Rafael.

Még csak szólni sem tud velem dadogás nélkül, 's midőn szerelmesen tekint reám, úgy néz-ki mint egy ehes macska, mely két napi koplalás után egy ifju egeret pillant-meg. — „Dominica, te igen engedékeny vagy; miért nem mondod-meg neki kereken hogy ó egy kiállhatatlan fajankó? — „Nem, Morghen; atyám így akarja, 's azt nem szabad búsítanom, kiért egyedül élek. Engedelmeskedem nekie, Antonio soha sem fogja megtudni, miként érzek iránta, 's ha meg esküdtem vele, lehetőségig igyekezni fogok neki tetszeni. Oh, bár anoyi kedveltetés volna viseletében, mint eme zsemlés legényben ki szolgálommal beszélget. Azt mondják hogy Canova egy Bassanói paraszt; oh, miért nem tudott otthon maradni! — „Bár maradott volna, felele a' képzelt zsemlés legény, lecsüngő karimáju kalapját levevé Canova vonásait láttatván, bár otthon maradott volna szive legalább kimélve lenne attól a' keserü sérelemtől, hogy éppen az által gúnyoltassék, a' kit életénél többre becsül. 'S még is, Dominica, én reád nem haragszom; sőt igen akarom, hogy maga idejében megtudám, miként gondolkozol felőlem. Add ide kezedet, annak jeléül, hogy megbocsátok neked — Legyetek boldogok, monda tovább, vége van minden neheztelésnek; Isten veletek! — „Morghen, mond a' bámuló leány, az eltávozóra függesztve szemeit, lettél volna te képes így cselekedni? — De még ez nem vala minden; hogy a' leányt atyja' szemre-

hányásaitól megkimélje, Antonio töstént az öreghez ment, 's a' megválásnak minden vétkét magára vette. Megváltoztatá élete ter-
vét, monda; szobrász akar lenni, 's a' szob-
rászat legkomolyabb szorgalmat kíván; a'
feleség csak akadályára válnék, 's ugyan a-
zért soha sem fog megházasodni, hanem e-
gyedül a' művészetnek szenteli magát, mű-
vei lesznek az ő magzatjai, kik nevét az u-
tó világnak által adják.

Volpatti komoly ellenvetéseket teve;
mivel tudta becsülni Canova érdemét. „Ér-
tem gondolatidat, monda; te azt véled, hogy
Dominica téged nem szeret; de higgy nekem
ez nem egyéb szemérmes leányi vonakodás-
nál melyet az idő meg fog győzni.“ — Ha-
talmatlan volt e' kísértés, de Canova nem in-
gadozott feltételében, 's végre csak ugyan
megesett az elválás, Volpattinak nem kis fáj-
dalmára, mert az ifiut szívből kedvelte.

Egybekelés után Rafaelt felfedezte ipjá-
nak a' dolog' folyamatját, a' pirongatás már
késő volt, azért elégnek tartotta csak annyit
mondani: „Dominica, te nem tudod, mi
nemes szívet vetettél-meg, Ha hallottad vol-
na, midőn így szóla hozzám: Mester, ha
szeretsz engem, ha valamire becsülöd szol-
gálatomat, azzal bizonyítsd-meg azt nekem
hogy szívem' ohajtását teljesíted, 's leányo-
dat és Rafaelt boldogokká teszed; — ha hall-
jad ezt, bizonyosan el nem bocsátottad vol-
na őt magadtól.“

Alapmondások.

Mentől kisebb sérelmek 's mentől könnyebben indulatosságra ingerelhetnek valakit, annál bizonyosabb jel arra, hogy ember lelkébe még sok csirája vagyon a' miveltségi fogyatkozásnak.

A' sem időhez sem személyhez nem alkalmaztatott módfeletti udvariságot úgy képelem mint a' szük lábbelit, finomsága csínossága meg vagyon ugyan, de szoritt! — 's nem türhetem. —

A' csufondáros ember úgy vagyon beszédjével mint a' vadász töltött fegyverével, ritkán lövi ki azt hogy valamit célba ne végyen.

Ön kinézeteink kivitelének, 's bal környülményink javithatásának eszközei gyakran de urai csak néha néha vagyunk, 's az azokba olykor olykor történt megcsalattatásunkból eredett kedvetlenségeinknek is gyakran egészen, gyakran félig, néha pedig csak annyiba vagyunk okai, a' mennyibe lelkünk járatlansága mellett is kevély, vagy pedig rest volt tanácsot kérni, vagy pedig kinézeteinek kivitele lelki erejét felyül haladta; mindenik esetbe született gyengeségünk kedvezőleg menteni magunkat, 's másba keresni a' bennünk rejtező okot, indulatoskodni is, de mind e' mellett is a' mivelte léleknek az a' tulajdona, hogy személyes kedvetlenségeit soha mások sérelmére kicsapódni ne engedje.

Gyakran mondják az emberek bizodal-
matlankodásokban: „bár ablak volna az em-
berek szivein“, sokszor ugyan ohajtható vol-
na, különösen midőn a' lappangó kétszinség
incselegve katzérkodik a' nyiltszivüség, oh
de akkor is valyon nem szint oly ritka vol-
na a' tárt ablaku szív mint most a' nyiltszi-
vüség. (?)

Szeretik az emberek könyörületeseknek
láttatni, de sok ember szívének mint némely
kemenczének csak egy hibája vagon: me-
lege nincs. —

Személyünk ajánlása gyakran csak egy
szerencsésen ejtett első szónak következése,
's az előitéletes emberek előtt gyakran úgy
vagyunk mint némely könyv a' rossz olvasó
kezében, ki annak első egy két szavából az
egészre előre unatkozik.

Az elméskedésnek mint a' sónak csak
illő mértékbe vagon kedvessége, szerfelet-
ti, tulong tuli, 's nem alkalmi használása csi-
pös keserüséget okoz, minduntani divatolása
pedig guny szeszét nevel.

Kit vagonvagy, vagy más oldalos ki-
nézésből tűzött czélzatok hoztak valamely
nemzettséggel vérségi viszonyba egybekötte-
tésbe, az oly atyafi gyakran olyan mint ma-
gát a' csűr fedele alá fészkelő veréb, elég
szemtelen teljes birtokot tulajdonítani ma-
gának a' takarmányhoz is, hova elejin csak
a' hideg elől fészkelé bé magát.

Mindenkinek megvagnak ön belső szen-
vedelmei, melyek mentől hathatósabb béfo-

lyásuak a' lélekbe, annál könnyebben tészik azon közös természeti hijánt, melyet ember gyengéjének nevezünk. Ezt mindenkiből kívül környülményünk egybenkötött, magunk mások iránti rendes és kiméllő alkalmaztása sinormértékéül, de nem visszaélés végett kitanulni igyekezni, a' józan ész, rendes társalkodás kívánja, mert a' valakinek gyengéjével való visszaélés, a' characterében fogyatkozó's neveletlen léleknek tulajdona

Lelki szép tulajdonok, kedveltető, vonzó szalmat gerjesztő tehetségek, csak a' kegyes természet ajándéki, de nem érdem, 's mint a' tenger fenekében rejtező gyöngyök, művészi szorgalom alá valók, hogy belső becsek kitünő legyen, különben természeti mivoltokban hagyatva mint a' sivatag liget csemétéi vagy éppen semmi vagy csak vad gyümölcsöt teremnek.

Al- vagy nagy sorsu, kicsiny vagy magas helyzetü, kisebb nagyobb tehetségü, szük vagy tágabb körü emberek, különbözön, de még is egybefolyó hatóssággal munkálódnak azon egészbe, melyet világnak nevezünk. Azon pánt vas, mely a' terü alatt görnyedő szekér kereket övedzi, nem de azon keréknek ad é erősséget, melynek tengelyén a' mázsákkal tömött terüt bizottan ügeti az útas?! —

Becsültetés lehet szeretet nélkül, de a' kiméllletlenségig elbizottságu szeretet nem tisztelhető.

Sokszor csüggednénk, gyakran elhálnánk

éltünk súlyosabb csapasai alatt, ha szívünknek nem volna természeti tulajdona mindég jobbat reményleni. Szép adomány a' remény, szívünkben az a' mi földünknek a' nap, mely ellent nem állhat ugyan a' tornyodzó fellegek kiöntéseinek, de elvonulván azok, biztató meleggel szikkasztja a' szinte szinte eltikkadó földet.

Az alattomos incselgökkal való társalkodásunk olyan légyen mint a' maszkarákkal való üdőtöltés, mulassunk, beszéljünk vélek, de nem egész nyíltszívűséggel, mert a' lárva nem tudjuk mit fedez? (!)

A' kitünni vágyót, 's szelid vonultságú embert úgy képzelem mint a' földre terült ugorka tő felett magossan emelkedett mák virágot, mely bizott negédeséggel tartja fel ugyan fejét, de kelyhe csak könnyű magvat terem, míg alatt a' földre simult ugorka tő, törpe levelek között 's magába vonulva zömök gyümölcsöt nevel.

Kinek szíve érzéketlen attól barátságot ne várj, 's legfeljebb úgy tekintsd mint a' holt testet, melyben a' szív meg van ugyan de verése nincsen.

Vinkler Ferencz.

A' P á r i á k.

A' Páriák' igen számos nemzetsége Kelet-Indiákon a' megvettetésnek legalacsonyabb állapotjában nyomorog; minden néposztá-

lyokból, melyekre a' lakosok külön-választatnak, kirekesztve lévén, helyezetök a' legkeményebb rabszolgaságnál siralmasabb; minden más néposztályoktól úgy tekintetnek mint a' megvetésnek és köz utálatnak tárgyai; 's nem csak itt e' földön vannak számüzve, de még a' jövő életnek is minden örömei megtagadtatnak tőlök. A' reájok ezen előítélet' következtében árasztott lealacsonyítások fel-lázzasztják az emberiség' érzetét, 's minden képzeletet meghaladnak. A' társas-élet legcsekélyebb jótéteményeitől is eltiltva, a' legalacsonyabb oktalan állatok állapotjában tartatnak. A' Pária csak ön nemzetségéhez tartozókkal társalkodhatik, 's ha csak árnyéka is egy felsőbb osztályba tartozó személynek akármi tulajdonát illeti, már az meg van fertőztetve; mely ha eledel volt; legottan elvettetik, ha valamely töredékeny butor, öszverontatik, ha hecsesebb drágaság, a' legnagyobb gonddal 's ünnepélyes szertartásokkal tisztittatik-meg e' szennyből.

Egy Pária' megöletéséért a' törvény nem szab e' vétekhez mért büntetést, kevés pénzfizetéssel megelégszik, mit a' gyilkos meg sem érez.

A' legundokabb munkákat a' Páriák viszik véghez; ők hordják-ki a' városok' és faluk' tisztátalanságait; foglalatosságaik' egésztelen természetű 's nyomorúlt életmódjok sok undok betegséget von reájok. Külön kútjaikat, melyekből ivó-vizöket meritik, állatok' csontjaival tartoznak körül keríteni, ne-

hogy vétségéből más igyék azokból. Ők is oly tisztátalanoknak tartják magokat egy brahminhoz képest, hogy csak a' bizonyos halálra vagy azt felérő valamely más büntetésre magokat elszánva mernek előtte megjelenni; ha valaki egy néposztályból annyira leereszkedik, hogy egy Páriát megszólítson, ez, felelvén, kezével száját eltakarja, nehogy lehellete bemocskolja a' levegőt, melyet amaz tüdejébe szív. E' szerencsétlen száműzötteknek a' pagódok' küszöbén lábukat betenni nem szabad, sem a' vallás' szertartásaiban részt venni, melynek törvényein és jótéteményein kívül állanak; az a' szelid Hindu, ki érdemes dolgot vél cselekedni, ha egy ártalmas féregnek életét megkiméli, 's a' ki korházakat alapít a' beteg legyek' ápolására, keveset csinál egy Páriának megöléséből. 'S jöllehet a' bráhmín, ki testének sanyargatásaival szellemivé tette természetét, 's úgy tekinti magát mint istenének megtestesültét, szeretetéből annyi részt sem juttat a' Páriának, mennyire a' legutolsó barmot méltatja, még is olyan méjj azon tisztelet, melyet emez a' szent ember iránt érez, hogy imádva leborúl a' nyomdokok előtt, melyeket amannak lábai hagynak a' pórban.

Így megvettelve más osztályoktól, 's eltiltva minden közösüléstől embertársaikkal, e' szerencsétlenek hajléktalan vándor életre vannak kárhóztatva, 's megfosztva minden segedelemtől; kegyes dolognak tartatván, ö-

ket nyomorgatni, véteknék ellenben segíteni. A' legnagyobb szükségbe süllyesztve, az élet erőknék hosszas vonoglás közti felemésztésökben elveszni kénytelenek, ha csak sílány élelmök' megszerzése végett erőszakos eszközökhöz nem folyamodnak; [melyek által azonban még inkább tetézik az irántok meggyökerezett irtózatot. A' legmélyebb lealacsonitással megbélyegezve, gyakran e' kegyetlen bánás elől az erdők' mélységébe vonúlnak, 's ott végzik-bé nyomorult éltöket, mi után barmok' állapotjára jutva, egy ideig vad állatok' módjára keresték elégtelen élelmöket.

Ha a' társaság ily ellenséges indulattal viseltetik irántok, nem csuda, hogy ők is igen gyakran visszánozzák e' méltatlanságot azon rendszeres fosztogatáshoz folyamodván, mely egyik ostora Kelet Indiának. Ezen pont-ra vetemedvén, a' legátalkodottabb és legirgalmatlanabb úton állókká lesznek, kiket dákoit-oknak neveznek; gyakran iszonyu boszút vésznek elnyomoikon, de rablásaikat csak részletesen űzik, 's az egész fajnak egyesülése nélkül; a' nagyobb szám türelemmel szánja-el magát azon iszonyu szűkölködések' szenvedésére, melyekre kárhóztatva van. Midőn az erdők' vad gyümölcsei elfogynak, 's nem elégíthetik-ki nyomorult élelmöket, elehezve 's elszikkadva kibúvnak onnan, 's a' Ganges' partjaihoz lappangván az éjnek védelme alatt, 's nem látva senkitől, a' folyamban úszó holt testeket vonják-

elő, hogy kinos éhségöket ezen iszonyuságok felfaldoklásában enyhítsék.

Ezen szerencsétlenek a' Gangestől délre fekvő tartományok' eredeti lakosai voltak, 's az éjszokról leszállott erősebb nemzetek által, a' keresztyén időszámlálás előtt mint egy 1450 évvel, meghódítottván, jutottak e' siralmas állapotra, melyben több mint három ezer évek' népes ivadéki szállottak már a' sirba, nemesebb idomjaik' csiráit fejletlenül vivén magokkal.

K. L.

Krétaiak hazugok.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hajdon a' hazugságról *Kreta* szigetének lakosai, különösen megvoltak jegyezve. Erre czéloz a' Sophistáknak is mesterséges syllogismussok: „*Epimenides* azt mondja: a' *Kretaiak* mind hazugok, maga is *kretai*; tehát ő is hazug; tehát a' *kretaiak* nem hazugok; tehát *Epimenides* sem hazug; tehát a' *kretaiak* hazugok. —

Heraclides Jakob Moldovai vajda *Zápolya* Erdélyi fejedelemtől kérte *Csicsó* és *Küküllő* várait, melyeket hajdon *Hunyadi Mátyás* adott volt a' Moldovai vajdának. Ha pedig nem akarná által adni, azt izente neki, hogy a' melléből is kifogja vájni. *Zápolya Heraclidesnek*, mivel őt *Kretai* születésnek tartották, csak azt felelte: „*Kretaiak* mindenkor hazugok“